

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ของเกษตรกรสวนยางพารา

บุญญพัฒน์ ไชยเมธ^{*}

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวางครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรสวนยางพารา ในตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ตั้งแต่เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ จำนวน 165 ราย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์เท่ากับ 0.812 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรสวนยางพารามีคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, $SD = 0.44$) รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวมีผลเชิงบวกต่อการรับรู้

เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ($p = 0.028$) ระยะทางการเดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพมีผลเชิงบวกต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ($p = 0.046$) และประวัติการได้รับอันตรายที่เกิดจากการประกอบอาชีพอื่นๆ นอกเหนือจากการประกอบอาชีพสวนยางพารามีผลในเชิงลบต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ($p = 0.001$) ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา ควรมีการให้สุขศึกษาและประชาสัมพันธ์ถึงการป้องกันอุบัติเหตุจากการประกอบอาชีพ สร้างความตระหนักในการป้องกันอุบัติเหตุจากการประกอบอาชีพอื่นๆ ร่วมด้วย

คำสำคัญ: การรับรู้ โรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ
เกษตรกรสวนยางพารา

บทนำ

เกษตรกรสวนยางพาราเป็นกลุ่มแรงงานนอกระบบที่มีความสำคัญในการทำรายได้ให้กับประเทศ ในขณะที่เดียวกันกลับพบว่าเกษตรกรดังกล่าวก็ต้องเผชิญกับอันตรายทั้งจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน และการทำงานที่ไม่ปลอดภัยในทุกขั้นตอนของการผลิตยางพารา ทั้งทางด้านกายภาพ เคมี ชีวภาพ การยศาสตร์ และจิตวิทยาสังคม และเกษตรกรส่วนใหญ่มีเวลาการทำงานในช่วงกลางคืน ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพ และการเกิดอุบัติเหตุ¹ และปัญหาสุขภาพอนามัยที่พบส่วนใหญ่ คือ โรคระบบสายตา โรคระบบกล้ามเนื้อ ข้อ และกระดูก และโรคผิวหนัง²

จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทยที่มีการประกอบอาชีพสวนยางพารา โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่กระจายอยู่ใน 4 อำเภอ คือ อำเภอป่าพะยอม อำเภอควนขนุน อำเภอป่าบอน และอำเภอตะโหมด³ สำหรับอำเภอควนขนุนมีพื้นที่สวนยางพารา 82,900 ไร่ พื้นที่ให้ผลผลิต 59,944 ไร่ ผลผลิตรวม 18,919.83 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 315.63 กก./ไร่ คิดเป็นเงินมูลค่า 13,699.83 ล้านบาท ซึ่งสูงเป็นอันดับที่สองของจังหวัดพัทลุง⁴ ประชากรส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงาน และประกอบอาชีพสวนยางพารา ซึ่งมีโอกาสในการประสบกับปัญหาเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพจากการประกอบอาชีพ ซึ่งการประกอบอาชีพเกษตรกรไม่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย ส่งผลให้ขาดการจัดระบบการดูแลสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอนามัยและความปลอดภัย และเกษตรกรไม่มีความรู้ ทักษะเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพที่ถูกต้องเหมาะสม

การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้เป็นการประยุกต์ความเชื่อด้านสุขภาพมาใช้ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพในโรคเรื้อรังเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันมี

งานวิจัยที่นำการรับรู้มาประยุกต์ใช้เป็นจำนวนมาก จากทบทวนวรรณกรรมพบว่ายังไม่มีข้อมูลหรือการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรสวนยางพารา โดยเฉพาะในจังหวัดพัทลุงเนื่องจากเป็นสังคมเกษตรกรรม มีบริบทและวิถีชีวิตที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นจากการศึกษาส่วนใหญ่ทำการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดูแลสุขภาพตนเอง⁵ ภาวะสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ของแรงงานพม่า⁶ พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพ¹ และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรสวนยางพารา⁷ และการดูแลสุขภาพจิตของเกษตรกรสวนยางพารา⁸

ด้วยเหตุผลดังกล่าวการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรสวนยางพารา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรสวนยางพารา เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมสุขภาพและลดภาวะเสี่ยงเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพสวนยางพารา

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Analytical Cross-Sectional Study) ครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรสวนยางพาราที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไปในตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง คำนวณหาขนาดตัวอย่างจากการประมาณการค่าเฉลี่ยโดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม⁵ เท่ากับ 0.45 และ

กำหนดระดับความแม่นยำไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมได้ขนาดตัวอย่างไม่น้อยกว่า 159 คน และทำการปรับขนาดตัวอย่างเพื่อลดปัญหาแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ได้จำนวนทั้งหมด 165 คน โดยแบ่งสัดส่วนขนาดตัวอย่างจำแนกรายหมู่บ้าน และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ประยุกต์ขึ้นและผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรของเกษตรกรสวนยางพารา ส่วนที่ 2 ประวัติการประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา ส่วนที่ 3 ประวัติการได้รับอันตรายจากการประกอบอาชีพและการได้รับการฝึกอบรม และความรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ และส่วนที่ 4 การรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ

ในส่วนของแบบสัมภาษณ์ด้านการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพเป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วย การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติของพฤติกรรมป้องกันโรค และการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรค ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือในระดับที่ยอมรับได้ (Cronbach's Alpha Coefficient เท่ากับ 0.812)

ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา จากวัตถุประสงค์การวิจัย

ดังกล่าว ตัวแปรตามกำหนดให้มีสเกลการวัดเป็นแบบต่อเนื่อง (Continuous Outcome) โดยใช้คะแนนรวมของการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ทำการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ และทำการวิเคราะห์เบื้องต้นทีละปัจจัย (Univariate Analysis) และเป็นการพิจารณาปัจจัยเข้าสมการ โดยพิจารณาจากตัวแปรที่มีค่า p ของ Wald Test น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.25 ในการนำตัวแปรวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) นำตัวแปรเข้าสมการด้วยวิธี Backward Elimination และตัวแปรใดที่ให้ค่า p มากกว่า 0.05 ให้นำออกจากสมการ

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มเกษตรกรสวนยางพาราส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 50.3) มีอายุเฉลี่ย 47 ปี (SD = 12.35 ปี) มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 92.1 มีระดับการศึกษาในชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 69.7 มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวมากกว่า 7,500 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 46.1 มีลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 90.9 ส่วนใหญ่ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 66.7 ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 68.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง ร้อยละ 67.9 ไม่เคี้ยวใบกระท่อม ร้อยละ 84.9 และไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 82.4 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยจำนวน 2 คน (SD = 1.06 คน) (ตารางที่ 1)

Table 1 Characteristics of Rubber Farmers.

Characteristics	Numbers	Percent
Sex		
Male	82	49.70
female	83	50.30
Marital status		
Married	152	92.12
Single	11	6.67
Divorced/separated	2	1.21
Education		
Uneducated	2	1.21
Primary school	115	69.70
High school	31	18.79
Diploma	7	4.24
Bachelor and higher	10	6.06
Family income (per month)		
Less than 2,500 Baht	10	6.06
2,500-5,000 Baht	45	27.27
5,001-7,500 Baht	34	20.61
More than 7,500 Baht	76	46.06
Type of family		
Nuclear	150	90.91
Extended	15	9.09
Alcohol drinking		
No	110	66.67
Yes	55	33.33
Smoking status		
No	113	68.48
Yes	52	31.52
Energy drink		
No	112	67.88
Yes	52	32.12
Chewing Mitragyna		
No	140	84.85
Yes	25	15.15
Present illness		
No	136	82.42
Yes	29	17.58
Age	Mean $\pm$ SD (Min: Max)	47.38 $\pm$ 12.35(18:75)
Numbers of family member (person)	Mean $\pm$ SD (Min: Max)	2.15 $\pm$ 1.06(1:7)

ในส่วนของประวัติการทำงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า เกษตรกรสวนยางพารา ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นเจ้าของสวนยางพารา ร้อยละ 83.6 อย่างไรก็ตามมีเกษตรกรจำนวนเกือบ 1 ใน 2 ที่มีการประกอบอาชีพอย่างอื่น นอกเหนือจากทำสวนยางพารา ร้อยละ 45.5 และในส่วนของรูปแบบการผลิตยางพาราส่วนใหญ่ผลิตในรูปของเศษยางพารา ร้อยละ 54.6 รองลงมาเป็นการขายน้ำยางดิบ ร้อยละ 38.2 และส่วนใหญ่ใช้จักรยานยนต์เป็นพาหนะในการเดินทางไปประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ร้อยละ 77.0 โดยมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเฉลี่ย 12 ปี ($SD = 11.05$ ปี) และมีระยะเวลาในการทำงานในแต่ละวันเฉลี่ย 3.5 ชั่วโมงต่อวัน ($SD = 1.96$ ชั่วโมง) มีระยะห่างจากบ้านถึงพื้นที่ในการทำสวนยางพาราเฉลี่ย 7 กิโลเมตร ($Min = 0.3$ และ $Max = 50$ กิโลเมตร) และเกษตรกรมีพื้นที่ในการทำสวนยางพาราเฉลี่ย 10 ไร่ ($SD = 58.47$ ไร่) และมีผลผลิตเฉลี่ย 37 กิโลกรัมต่อวัน ($SD = 42.06$ กิโลกรัม)

เกษตรกรส่วนใหญ่มีประวัติได้รับอันตรายที่เกิดจากการประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ร้อยละ 52.1 อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่ไม่เคยมีประวัติการได้รับอันตราย

จากการประกอบอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 69.7 ไม่เคยได้รับการอบรม คำแนะนำ ความรู้เกี่ยวกับอันตรายต่อสุขภาพ และโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ตลอดจนถึงการป้องกันโรค ร้อยละ 83.6

จากการศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรสวนยางพาราในตำบลแหลมไหนด อำเภอดวนขุน จังหวัดพัทลุง พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรสวนยางพารามีระดับการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.77$, $SD = 0.44$) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า เกษตรกรสวนยางพารามีการรับรู้โอกาสเสี่ยง ($\bar{x} = 3.44$, $SD = 0.68$) และการรับรู้ประโยชน์การปฏิบัติเชิงพฤติกรรมการป้องกัน ($\bar{x} = 3.45$, $SD = 0.68$) อยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตามในส่วนของการรับรู้ความรุนแรงของโรคเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ($\bar{x} = 3.28$, $SD = 0.64$) และการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเชิงพฤติกรรมการป้องกัน ($\bar{x} = 3.11$, $SD = 0.51$) เกษตรกรมีการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, $SD = 0.44$) (ตารางที่ 2)

Table 2 Perception of Occupational Diseases Among Rubber Farmers.

Perception	Mean	SD	Level
Perceived susceptibility	3.44	0.68	High
Perceived severity	3.28	0.64	Moderate
Perceived benefits	3.45	0.68	High
Perceived barriers	3.11	0.51	Moderate
Overall	3.32	0.44	Moderate

จากการวิเคราะห์อย่างหยาบ (Crude Analysis) พบว่า เมื่อเกษตรกรมีอายุเพิ่มขึ้นทุกๆ 1 ปีจะทำให้ค่าคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพลดลง อย่างไรก็ตามพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.230$) ในส่วนของรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ย ตั้งแต่ 2,500 บาท ขึ้นไป มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่า 2,500 บาท ($p = 0.043$) การเคี้ยวใบกระท่อมมีผลในเชิงลบต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพโดยที่เกษตรกรที่เคี้ยวใบกระท่อมมีการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกรที่ไม่มีการเคี้ยวใบกระท่อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.094$) และจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.093$) อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาในการประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา ($p = 0.197$) และระยะทางของการเดินทางไปประกอบอาชีพ ($p = 0.114$) ไม่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพซึ่งเกษตรกรที่ได้รับอันตรายจากการประกอบอาชีพอื่นๆ มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการ

ประกอบอาชีพ เมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกรที่ไม่เคยได้รับอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.003$) และเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรม คำแนะนำ ความรู้ที่เกี่ยวกับอันตรายและโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกรที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมมาก่อน ($p = 0.037$)

จากการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Regression Analysis) ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรสวนยางพารา พบว่า รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนมีผลในเชิงบวกต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรสวนยางพาราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.028$) ระยะทางการเดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพเกษตรกรสวนยางพารามีผลในเชิงบวกต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.046$) อย่างไรก็ตามพบว่า เกษตรกรที่เคยได้รับอันตรายจากการประกอบอาชีพอื่นๆ นอกเหนือจากการประกอบอาชีพการทำสวนยางพารามีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.001$) (ตารางที่ 3)

Table 3 Multivariate Analysis of Factors Affecting Perception of Occupational Diseases Among Rubber Farmers.

Factors	Coef.	95% CI	t	p
Family income per month (Baht)				0.028*
Below 2,500	1	1.41 to 16.12	2.35	
2,500 to 5,000	8.76	1.07 to 16.20	3.25	
5,001 to 7,500	8.63	3.59 to 17.76	2.98	
More than 7,500	10.67			
Distance from home to rubber garden (km)	0.18	0.01 to 0.34	2.01	0.046
History of occupational accident related to other works				0.001
No	1			
Yes	-6.50	-10.12 to -2.87	-3.54	

R-squared = 0.130, R-square_{adj} = 0.103, *partial likelihood ratio test

อภิปรายผล

โดยสรุป จากการศึกษาครั้งนี้เกษตรกรมีสัดส่วนใกล้เคียงกันระหว่างเพศชายและหญิง ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 92.1 ประมาณ 2 ใน 3 จบการศึกษาในชั้นประถมศึกษา ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 7,500 บาท ร้อยละ 46.1 มีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 90.9 ประมาณ 1 ใน 3 มีการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 33.3 และประมาณ 2 ใน 3 มีการสูบบุหรี่ ร้อยละ 68.5 และดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง ร้อยละ 67.9 มีเพียง 1 ใน 5 เท่านั้นที่มีการเคี้ยวใบกระท่อม ร้อยละ 15.2 และมีโรคประจำตัว ร้อยละ 17.6 เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งเคยได้รับอันตรายจากการประกอบอาชีพสวนยางพารา ร้อยละ 52.1 และที่สำคัญประมาณ 4 ใน 5 ไม่เคยได้รับการอบรม คำแนะนำ หรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอันตราย

ต่อสุขภาพ และโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ร้อยละ 83.6 ในภาพรวมเกษตรกรมีการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรสวนยางพารา ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ($p = 0.028$) ระยะเวลาการเดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพ ($p = 0.046$) และการได้รับอันตรายจากการประกอบอาชีพอื่น ($p = 0.001$)

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจัยรายได้มีผลเชิงบวกต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรสวนยางพารา ตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นมีคะแนนของการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพสูงขึ้น เนื่องจากรายได้ คือ ปัจจัยสำคัญที่อำนวยความสะดวกให้บุคคลมีโอกาส

ได้รับการสนองตอบด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโอเร็ม⁹ ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีรายได้สูงจะมีแหล่งประโยชน์ที่ช่วยให้ดูแลตนเองเป็นผลสำเร็จตามความต้องการ ส่วนผู้ที่มียาได้ต่ำ หรือมีรายได้ปานกลาง มักมีปัญหาเรื่องการเงินทำให้เกิดความทุกข์ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อ การรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางพารา จังหวัดสงขลา พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่มีรายได้สูงมีการรับรู้คุณภาพชีวิตดีกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ¹⁰

ส่วนปัจจัยด้านระยะทางในการเดินทางมีผลเชิงบวกต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ โดยเกษตรกรที่มีระยะทางในการเดินทางจากบ้านถึงสวนยางพาราไกลเพิ่มขึ้นจะมีคะแนนของการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพสูงขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากในระหว่างที่เกษตรกรเดินทางไปยังสวนยางนั้น เกษตรกรมีการพบเจอกับเพื่อนเกษตรกรด้วยกันและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ทำให้เกษตรกรรับรู้ข้อมูลและการป้องกันตนเองจากโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพได้

สำหรับปัจจัยการได้รับอันตรายจากการประกอบอาชีพอื่นๆ พบว่ามีผลเชิงลบต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ โดยเกษตรกรที่เคยได้รับอันตรายจากการประกอบอาชีพอื่นๆ นอกเหนือจากการประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราจะมีคะแนนของการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ

ลดลง ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่เคยได้รับอันตรายจากการประกอบอาชีพอื่นๆ ส่วนใหญ่ได้รับบาดเจ็บเพียงเล็กน้อยทำให้เกษตรกรขาดความตระหนักและป้องกันตนเองจากการบาดเจ็บที่เกิดจากการประกอบอาชีพ โดยปกติแล้วการได้รับการบาดเจ็บที่เกิดจากการทำสวนยางของเกษตรกรที่พบมาก คือ การถูกมิดกิริยางบาด ซึ่งถือเป็นการบาดเจ็บเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

จากผลการศึกษาดังกล่าวควรมีการอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรที่ประกอบอาชีพสวนยางพารา ในประเด็นที่เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพสวนยางพารา และสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิด หรือการรับรู้ด้านต่างๆ เช่น การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรงของโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรคเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรมีการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพสวนยางพาราอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้อย่างปกติต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง และนิสิตสาขาวิชาสุขศาสตร์อุตสาหกรรมและสุขภาพสิ่งแวดล้อม คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา ในการเก็บข้อมูลประกอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. ยุพาภรณ์ จันทรพิมล, ชวพรพรรณ จันทรประสิทธิ์, วันเพ็ญ ทรงคำ. ภาวะสุขภาพและพฤติกรรม การป้องกันสุขภาพของผู้ประกอบอาชีพผลิต ยางพารา. วารสารวิชาการสาธารณสุข 2550; 16(3): 390-9.
2. ประจิด หมายดี. สภาวะอนามัยของผู้ประกอบอาชีพ ทำสวนยางพารา. นครศรีธรรมราช: สำนักงาน ป้องกันโรคที่ 11 จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2547.
3. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวง อุตสาหกรรม. ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ภาครวม. เข้าถึงได้ที่ www.oie.go.th/industrystatus1_th.asp เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2554
4. สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง. สถานการณ์การผลิต พืชที่สำคัญของจังหวัดพัทลุง ปี 2546-2550: พัทลุง: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2551.
5. ชัชยาคมน์ สุพิทยพันธุ์. ความสัมพันธ์ของการรับรู้ ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยและ ความปลอดภัยกับการดูแลสุขภาพตนเอง ของเกษตรกรสวนยางพารา. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การจัดการระบบสุขภาพ]. สงขลา: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ; 2553
6. นงนุช จตุรบัณฑิต, พิสิฐ ยงยุทธ, สุรชาติ โกยกุล, อติศักดิ์ ภูมิรัตน์. สภาวะสุขภาพที่ไม่พึง ประสงค์ของแรงงานพม่าอพยพในกลุ่ม การผลิตยางพาราในจังหวัดพังงา. วารสาร วิชาการสาธารณสุข 2549; 15(4): 594-605.
7. วรารักษ์ บุญมาก, ชวพรพรรณ จันทรประสิทธิ์, วันเพ็ญ ทรงคำ. อุบัติเหตุจากการทำงาน และพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ประกอบอาชีพ ผลิตเกมส์ไม้. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ 2552; 39(2): 131-40.
8. ละออ อนุจันทร์, บุญวดี เพชรรัตน์, ปิยะนุช จิตตนนท์. สุขภาพจิตและการดูแลตนเอง ด้านจิตใจของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในจังหวัดพัทลุง. วารสารสุขภาพจิตแห่ง ประเทศไทย 2549; 14(3): 174-81.
9. Orem, D.E., Nursing concepts of practice. St. Louis: Mosby-year book, 1995.
10. สุภา แก้วบริสุทธิ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ ชีวิตเกษตรกรสวนยางพารา จังหวัดสงขลา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร- มหาบัณฑิต]. สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2547

Factors Affecting Perception of Occupational Diseases among Rubber Farmers

Bhunyabhadh Chaimay*

ABSTRACT

The purpose of this analytical cross-sectional study was to investigate factors affecting perception of occupational diseases among rubber farmers in Leam Tanod sub-district, Khun Khanun district, Phatthalung province during January to February, 2011. Of these, 165 samples were systematically sampling and interviewed by using questionnaire. The content validity was checked by 3 experts and Cronbach's alpha was 0.812. Multiple linear regression analysis was used to analyze factors affecting perception of occupational diseases among rubber farmers. The main results found that rubber farmers had a moderate level of perception of

occupational diseases ($\bar{x} = 3.32$, $SD = 0.44$). In addition, an average income and distance from home to rubber garden were positively affected to perception of occupational diseases ($p = 0.028$ and 0.046 , respectively). However, history of occupational accident related to other occupation negatively affected to perception of occupational diseases ($p = 0.001$). The results suggested that public relation and health education should be aroused in order to increase awareness of occupational diseases related to rubber farmers.

Keyword: perception, occupational diseases, rubber farmers

267